

Aluesuunnittelu / Eija Hasu

Kirkkonummen kunta

Uudenmaan liiton lausunto maakuntakaavan tulkinnasta: Raskaan raideliikenteen varikon kohdemerkintä

Kirkkonummen kunta pyytää Uudenmaan liitolta virallista tulkintaa Uusimaa 2050 -maakuntakaavan lähijunaliikenteen varikko -merkinnästä. Lähijunaliikenteen varikon ohjeellinen sijainti rantaradalla on osoitettu Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Raskaan raideliikenteen varikko -kohdemerkinnällä (Luoma/Mankki).

Kunta pyytää lausuntoa syyskuun puoliväliin mennessä.

Kaavatilanne

Kirkkonummen kuntaa koskee Helsingin seudun vaihemaakuntakaava. Uusimaa-kaavan kokonaisuuteen kuuluvat Helsingin seudun, Länsi-Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavat ovat tulleet korkeimman hallinto-oikeuden 13.3.2023 antamien päätösten myötä lainvoimaiseksi. Kaavakokonaisuus korvaa aiemmin voimassa olleet maakuntakaavat, lukuun ottamatta Östersundomin alueen maakuntakaavaa ja 4. vaihemaakuntakaavan tuulivoimaratkaisua.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisujen myötä Helsingin vaihemaakuntakaava pysyy kokonaisuudessaan valtuuston hyväksymispäätöksen mukaisena voimassa.

Kun vallitsevaa kaavatilannetta tulkitaan, on kaikki voimassa olevat maakuntakaavat ja maakuntakaavamerkinnot huomioitava samanaikaisesti. Epäviralliseen kaavayhdistelmään voi tutustua osoitteessa: www.uudenmaanliitto.fi/maakuntakaavatvoimassa

Lausunto: maakuntakaava, varikko-kohdemerkinnän tulkinta

Uusimaa-kaava on luonteeltaan aiemmin voimassa olleita maakuntakaavoja strategisempi ja yleispiirteisempi. Uusimaa-kaavan strategisuuteen liittyy tarve priorisoida eri kehityskäytäviä. Nämä valinnat ja toteutuspolut esitetään oikeusvaikutuksettomassa rakennesuunnitelmassa sekä liikenteen toteuttamishjelmassa. Vastaavasti seutujen vaihemaakuntakaavoissa on osoitettu olemassa olevat, uudet ja

kehittämistä edellyttävät kohteet, alueet, vyöhykkeet ja yhteydet ja määritelty niiden kehittämisen periaatteet.

Seutujen vaihemaakuntakaavoissa tavoitteena on ollut tunnistaa aiempaa paremmin valtakunnallisten intressien, maakunnan kehittymisen sekä seutujen elinvoimaisuuden kannalta olennaisimmat tekijät ja ratkaista vain ne. Kuntakaavoille jää näin enemmän joustovaraa tarkentaa ratkaisuja edelleen paikallisiin olosuhteisiin sopivaksi.

Vaihemaakuntakaavoissa esitetään siten ne asiat, jotka ovat maakunnan kehittämisen kannalta merkityksellisiä ja edellyttävät maakunnallista ohjaamista.

Maakuntakaavan tavoitteet

Maakuntakaavan ja sen yleisten suunnittelumääräysten läpileikkaavana tavoitteena on, että alueidenkäytön suunnittelussa on edistettävä ilmastonmuutoksen hillinnän ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta kestäviä ratkaisuja.

Helsingin seudun raideliikenteellä on huomattava vaikutus koko seudun liikenteen kestävyteen. Tulevaisuuden lähiliikenne tarvitsee lisää uutta junakalustoa, mikä vastaavasti vaatii lisää varikkotiloja. Varikoiden rakentaminen on välttämätöntä seudullisen junaliikenteen toimivuuden ja lisäämisen kannalta, joten niillä on suuri merkitys yhteiskunnan ja yleisen edun kannalta. **Varikon tarkka sijainti ja laajuus ratkaistaan jatkosuunnittelun, selvitysten ja vaikutusten arvioinnin perusteella yhteistyössä kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa.** Myös esimerkiksi rakennettavuus otetaan huomioon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. (Uusimaa-kaava 2050, selostus s. 92)

Raideliikenteen varikkoina Uusimaa-kaavassa on esitetty junaliikenteen nykyinen varikko Ilmalassa sekä tulevat varikot Keravalla ja rantaradalla Kirkkonummen ja Espoon rajalla.

Kohdemarkintöjen ja kaavamääräysten kuvaukset ovat saatavilla: [Merkinnät ja määräykset - Helsingin seudun vaihemaakuntakaava - Uusimaa-kaava 2050](#)

Rantarata ja sen varikkoalueet

Rantarata on merkitty päätamerkinnällä Helsingin seudun ja Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavoihin. Espoon kaupunkirata on edellytys rantaradan muulle kehittämiselle sekä ESA-radan (Länsirata) toteuttamiselle. **Liikennöinnin lisääminen edellyttää myös lähijunaliikenteen varikon toteuttamisen rantaradalle.** Liikennöinnin lisääminen on kuitenkin riippuvainen myös käytävän asukas- ja työpaikkamäärien kasvusta. (Uusimaa-kaava 2050, selostus s. 75.)

Lähijunaliikenteen varikon ohjeellinen sijainti rantaradalla on osoitettu Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Raskaan raideliikenteen varikko -kohdamerkinnällä (Luoma/Mankki).

Uusimaa-kaava 2050-kokonaisuuden vaihemaakuntakaavoissa kohdemerkintöjä käytetään kaavan mittakaavaan nähden pieniä alueita osoitettaessa tai kun tarkemman aluerajauksen määrittely on tarkoituksenmukaista vasta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Keskeistä kohdemerkinnän alueelliselle määrittymiselle on toisaalta tarkempi suunnittelu, mutta yhtä lailla maakuntakaavatyössä käytetyt selvitykset ja laadittu vaikutustenarviointi, joiden perusteella kohdemerkinnän alue on valikoitunut.

Varikon kohdemerkintä ja sen tulkinta

Raskaan raideliikenteen varikko -kohdamerkinnällä osoitetaan alueita raskasta raideliikennettä palvelevaa varikkotoimintaa varten.

Kohdemerkinnän suunnittelumääräys on seuraava: *Kohdamerkinnällä osoitetun raskaan raideliikenteen varikon sijainti ja laajuus on määriteltävä yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siten, että alue muodostaa toiminnallisesti yhtenäisen kokonaisuuden ja alue on riittävä turvaamaan varikon toiminta- ja kehittämisedellytykset.*

Varikko tulee suunnitella siten, että toiminnasta aiheutuvat melu- ja muut ympäristöhäiriöt ovat mahdollisimman vähäiset.

Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sopeutettava ympäristöönsä tavalla, joka turvaa ympäristö- ja luontoarvot sekä ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaisuudet.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota hulevesien hallintaan ja varauduttava sään ääri-ilmiöihin.

Maakuntakaavassa on osoitettu raskaan raideliikenteen varikon kohdemerkintä rantaradalle Espoon ja Kirkkonummen rajalle perustuen Väyläviraston selvitykseen.

Uudenmaan liiton mukaan rantaradan raskaan raideliikenteen varikko tulee sovittaa lähijunaliikenteen osalta Mankin/Luoman alueelle, jonne se on maakuntakaavassa kohdamerkinnällä osoitettu. Mikäli esimerkiksi yleiskaavassa esitettäisiin Mankin/Luoman varikon osalta maakuntakaavasta poikkeavaa ratkaisua, edellyttäisi se maakuntakaavasta poikkeamista siinä osoitettuun Mankin/Luoman varikkoon nähden ja varikon osalta yleiskaavatasoisten selvitysten lisäksi maakuntakaavatasoisilla selvityksillä poikkeamiselle perusteet.

Yksityiskohtaisempi suunnittelu ja sen suhde maakuntakaavaan

Varikon tarkempi sijainti ja laajuus tarkentuvat jatkosuunnittelussa vaikutusten arviointien ja taustaselvitysten kautta osana maakuntakaavan toteuttamisen edistämistä, yhteistyössä kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa. Tarkemmassa suunnittelussa arvioidaan muun muassa uuden rakentamisen suhde rakennettuun ympäristöön ja maisemaan. Varikon toteuttamisedellytykset tulee turvata yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, kunnes varikon toteuttamisesta on olemassa sitova toteuttamispäätös.

Tarkentuvan, yksityiskohtaisen suunnittelun suhteesta maakuntakaavaan on hyvä huomioida seuraavat:

Maakuntakaavan täsmentyy tarkemmassa suunnittelussa. Kaavajärjestelmämme periaatteiden mukaan yleispiirteisempää maankäyttösuunnitelmaa täsmennetään yksityiskohtaisemman suunnitelman yhteydessä. Maakuntakaavassa esitetty maankäyttöratkaisu tai kehittämisperiaate täsmentyy siten kuntakaavoituksessa. Kyseessä on kaavajärjestelmään kuuluva perusominaisuus, ei varsinainen joustaminen. ([Maakuntakaavan oikeusvaikutukset -opas](#), s. 40)

On myös huomattava, että maakuntakaavassa esitettyjen aluevarausten laajuutta ja **sijaintia voidaan yksityiskohtaisemmassa kaavassa muuttaa** tai aluevarauksesta voidaan myös luopua, mikäli maakuntakaavan keskeiset ratkaisut ja tavoitteet eivät vaarannu. Lähtökohtana tällaiselle hyväksyttävälle eroavuudelle tällöin on, että **maakuntakaavan tavoite on turvattava samassa kaavassa, jossa maakuntakaavan ratkaisusta poiketaan**. Lisäksi ratkaisun perusteet tulee esittää kaavaselostuksessa. ([emt](#), s. 40)

Hyväksyttävä eroavuus ei voi kuitenkaan tarkoittaa maakuntakaavan keskeisistä periaatteista poikkeamista eikä myöskään maakuntakaavassa **erityisesti tutkitusta** sijaintipaikasta poikkeamista. Maakuntakaavan keskeisiin periaatteisiin kuuluvat mm. maakuntakaavassa esitetyt valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden konkretisoinnit. ([emt](#), s. 40)

Yhteenveto

Lausuntopyynnön mukaan Kirkkonummen kunta on tulkinut, että maakuntakaavan varikko-kohdemerkintä ”sijoittuu kuntarajan läheisyyteen siten, että voi olla tulkittavissa koskevaksi varikkoa, joka sijoittuisi Luomaan taikka Vuohimäkeen”. Kunta tiedustelee lausuntopyynnöllä, onko kunnan tulkinta oikea.

Uudenmaan liiton tulkinnan mukaan Raskaan raideliikenteen varikon Mankki/Luoma-kohdemerkintä ei ulotu Vuohimäkeen saakka, pitkälti yli 10 km päähän maakuntakaavatyössä tutkitusta sijainnista.

Tämä maakuntakaavaratkaisu perustuu MRL:n mukaisiin, riittävän kattaviin ja ajantasaisiin selvityksiin, minkä myös Uusimaa-kaavan oikeuskäsittely

on osoittanut. Myöhemmätkään selvitykset eivät ole tuoneet mitään sellaista tietoa, joka perustelisi maakuntakaavasta poikkeavaa sijaintia (esim. [HSL-alueen lähijunaliikenteen alustava varikkoselvitys](#)).

Liiton näkemyksen mukaan kuitenkin tarkemmin selvityksin on perustellusta syystä mahdollisuus hyväksyttävään eroavuuteen. Tällöin tulisi selvittää vaihtoehtoiset sijainnit yhdenmukaisin vertailutiedoin, sekä kattavin maakunnallisin selvityksin ja vaikutusten arvioinnein, huomioiden myös käytönaikaiset vaikutukset ja kustannukset.

Mari Siivola
aluesuunnittelun vastuualueen johtaja

Jakelu

Kirkkonummen kunta / Kirjaamo, Hannu Sorvari
Uudenmaan liitto / Kirjaamo

Tiedoksi

Uudenmaan ELY-keskus / Kirjaamo

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 5 pages before this page
Dokumentet inneholder 5 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 5 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 5 sider før denne side

Detta dokument innehåller 5 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende